

Partnerskabsprojekt i Lilleådalene:

Naturgenopretning af vældengene langs Lilleåen, Hinnerup. Formidling og dokumentation. Naturkonsulent Anna Bodil Hald. Juni 2008.

Projektetresumé

De artsrige naturområder langs Lilleå har været uden drift i flere år. I 2006 blev der etableret et græsningslaug og området blev hegnet. I august 2007 blev tilgroede grøfter oprenset, da områderne var for bløde til at kunne afgræsses. Der blev ikke etableret overgange over grøfternes udløb til Lilleåen, hvilket har vanskeliggjort færdslen langs Lilleåen bl.a. for lystfiskere og andre naturinteresserede.

Partnerskabsprojektet skal dokumentere effekten af reetablering af grøfter på et forsumpet græsningsareal i en ådal. Samtidig skal projektet gennem offentlige ture, lokal info samt medlemmers deltagelse i registreringer øge naturkendskabet og kendskab til naturpleje med græsningslaug. Desuden etableres kreatur-/vandrerovergange, så hele området kan afgræsses og adgangen for mennesker og dyr i området kan forbedres. Partnerskabsprojektet har naturkonsulent Anna Bodil Hald, www.natlan.dk som konsulent.

Konklusion

Enkelte medlemmer af Lilleådalens Græsningslaug har været med i feltarbejdet og har lært nogle af plantearterne at kende og fået lyst til at kende flere. Der foreligger en basisregistrering, der dokumenterer behovet for grøftningen og som kan danne grundlag for at effekten af grøftningen kan følges. I forbindelse med feltarbejdet har de deltagende medlemmer af græsningslauget fået bedre øje for hvor naturen har det godt og hvor den ikke har det godt. Desuden er der lagt op til slåning af hø med le for at forbedre levevilkårene for engblomme og dens følgearter.

Registreringer i 2008

Lokaliteten

Registreringsområdet med markering af udlagte felter

Figur 1.

Luftfoto over området med markering af de etablerede grøfter og registreringscirkler.

Til sammenligning et gammelt kort, der viser det oprindelige vandløb. Det fremgår af kortet, at et af de genetablerede grøfter fører drænvand fra skoven og marken. Et af de øvrige grøfter var etableret, da det gamle kort blev tegnet.

Høje målebordsblad 1842-99. Fra Miljøportalen.

Feltarbejdet

Medlemmer af græsningslauget har i juni været i felten sammen med naturkonsulent Anna Bodil Hald for at udlægge registreringsfelter. Det er cirkler med radius 5 m. Der blev udlagt i alt 10 felter i tilknytning til grøfterne (cirkel 1-10, Figur 1), og et felt i et område, der ikke blev grøfter da behovet her ikke var så stort (cirkel 11). Vi havde fået tilsendt registreringsskemaer fra Favrskov Kommune. Det drejer sig om registreringer foretaget af det tidligere Århus Amt i 2005 og 2006 samt af Favrskov Kommune i 2007.

Inden for hver cirkel blev alle arter noteret. Desuden blev arternes forekomst i cirklen karakteriseret, (se Bilag 1). De dominerende arter blev markeret særskilt.

Resultater

I alt blev der i cirklerne fundet 77 arter af karplanter. Til sammenligning er der samlet ved de tre registreringer af amt og kommune på engen som helhed fundet 119 arter. De arter, som amtet har noteret og som ikke er med i cirklerne, er primært tørbundsarter, der er fundet i andre områder af engen. Plantearter kan grupperes på forskellig måde, f.eks. efter næringsniveauet på deres voksested, en såkaldt Ellenberg Næringsniveau værdi (EN). Blandt andet denne karakteristik er anvendt af DMU i forbindelse med en karaktergivning af alle plantearter på en skala fra -1 til 7 for forskellige naturtyper. Arter, der får karakteren 7 indikerer meget høj naturkvalitet, mens arter med karakteren -1 er meget problematiske for naturtypen. DMU's karaktergivning er i denne rapport anvendt til at opstille planterne i fire naturkvalitetskategorier, se Boks 1.

Boks 1. Artskategorier i engvegetation med eksempler fra Lilleådalene.

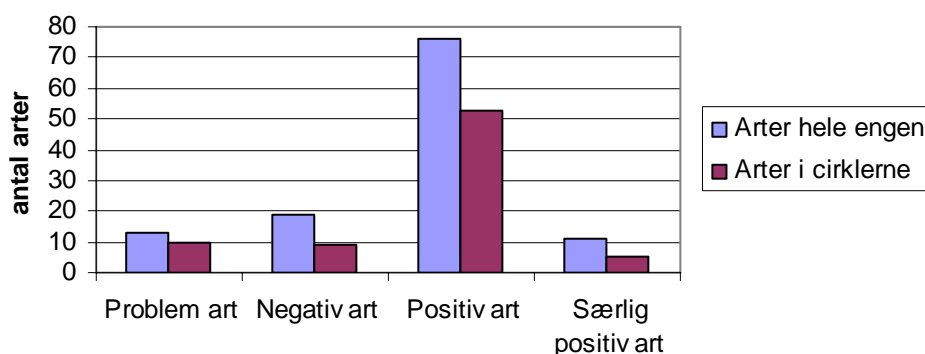
Problemart er en art, der indikerer meget næringsrige kårforhold inkl. kulturarter. Eksempelvis lådden dueurt, stor nælde, burre snerre og almindelig rapgræs, eller invasive arter. karakter -1 i DMU karaktergivning.

Negativ art er en art, der indikerer næringsrig natur. Eksempelvis røgræs, lyse-siv, eng-rapgræs. Karakter 0, 1 og 2 i DMU's karaktergivning.

Positiv art er en engart, der forventes at være på en eng. Eksempelvis gul fladbælg, almindelig mjødukt, skov-angelik, eng-kabbeleje, toradet star. Karakter 3 og 4 i DMU's karaktergivning.

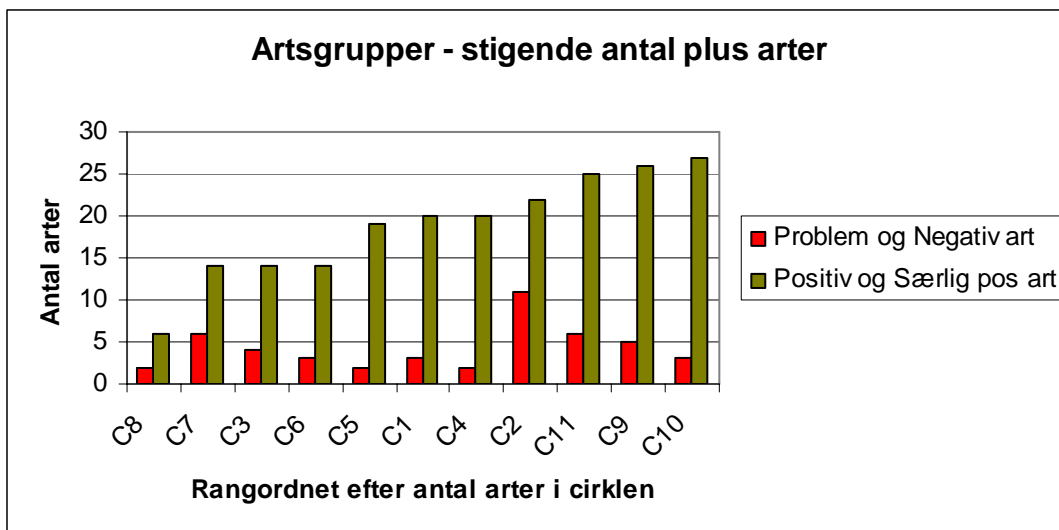
Særlig positiv art er en engart, der indikerer meget høj naturkvalitet. Eksempelvis maj-gøgeurt, eng-viol og engblomme. Karakter 5, 6 og 7 i DMU's karaktergivning.

Artsgrupper noteret på hele engen (2005-07) og i cirklerne 2008

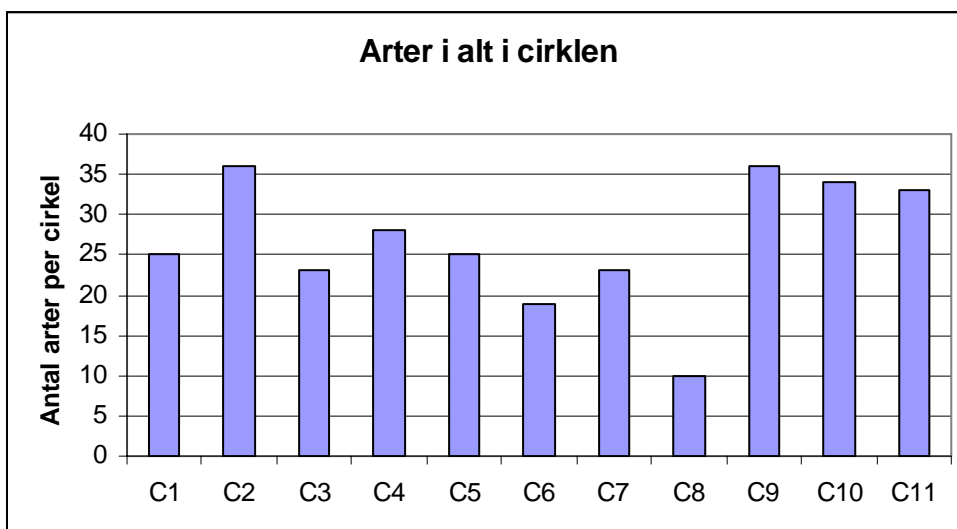

Figur 2. Arter noteret på engen af amtet (2005 og 2006) og af kommunen (2007) Og arter fundet i cirklerne 2008. Arterne er fordelt på artsgrupper.

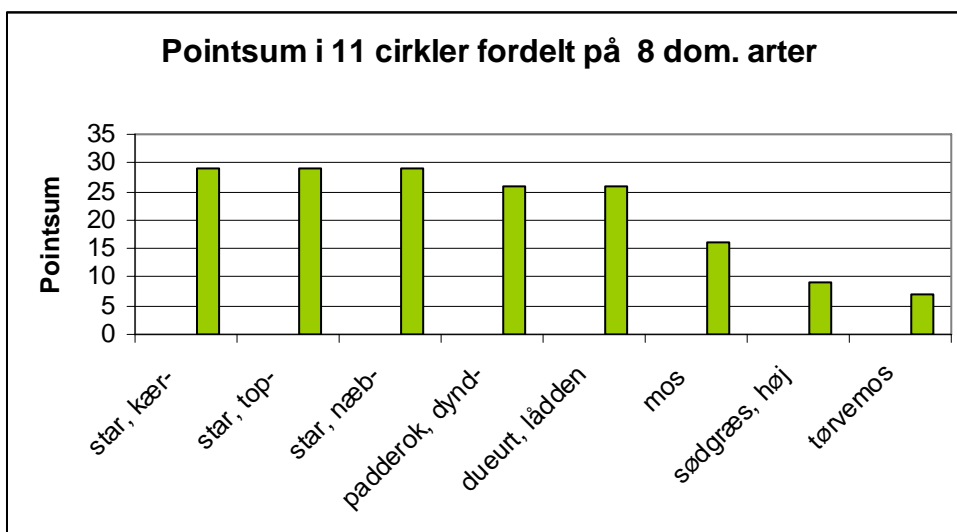

Figur 3. Antal minus arter (problem og negativ arter) og plus arter (positiv og særlig positiv arter) fordelt på cirklerne.

Figur 4. Antal arter i cirklerne.

Figur 5. Forekomst i de 11 cirkler af de otte arter, som var dominerede i mindst en af cirklerne.

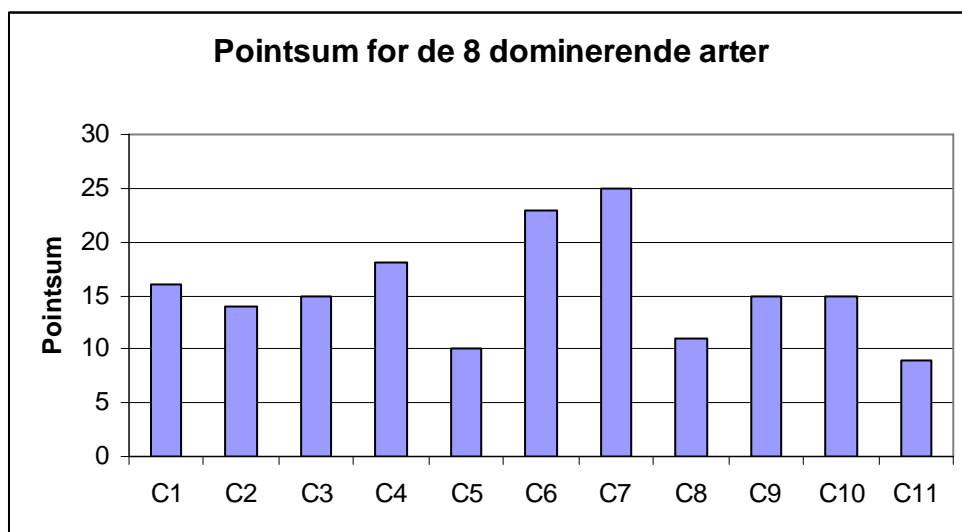

Arterne fra de to registreringsmåder fordeler sig stort set ens på de fire artskategorier (se figur 2 og Boks 1).

Lilleådalene indeholder mange positive arter og kun få problemarter. Nogle af de positive arter kan dog, hvis de optræder i store mængder, være et problem. Nævnes kan fra Lilleådalene kær-star og dynd-padderok. Disse arter har på DMU's skala fået karakteren 3 hhv. 4. Disse to arter indikerer begge, når de optræder i store mængde, en forurening. Kærstar producerer desuden store mængder dødt løv (førn), der kvæler andre arter.

Hvad angår artsgruppernes fordeling på cirklerne, så er vegetationen i cirklerne nr. 3, nr. 6, nr. 7 og nr. 8 færrest positive arter, figur 3. I cirklerne nr. 6 og nr. 7 dominerer problem/negative arter. Som det ses af figur 4 rummer cirklerne nr. 6, nr. 7 og nr. 8 også de færreste arter.

I alt otte arter blev noteret som dominerende i cirklerne, figur 5. Det er tæppedannende og højt voksende arter: kær-star, top-star, næb-star, dynd-padderok, lådden dueurt og høj sødgræs samt lavtvoksende mos, nemlig brun-mos arter under et og tørvemos (i dette tilfælde *Sphagnum squarrosum*). Ved for hver af disse otte arter at lægge deres point i de 11 cirkler sammen, kan arterne rangordnes efter deres dominans. Mosserne og høj sødgræs er mindst dominerende. Formålet med genetablering af grøfterne er dels at bryde dominansen af disse tæppedannede og højt voksende arter, dels at sikre en så fast bund, at der kan afgræsses for at fremme engarter (positive arter).

Figur 6. Forekomst af de otte arter, som dominerede i mindst en af cirklerne.

Cirklerne nr. 6 og nr. 7 var mest præget af de otte dominerende arter, mens cirklerne nr. 5, nr. 8 og nr. 11 var mindst præget af dem. Cirkel nr. 8 havde generelt få arter og derfor også få af de dominerende arter.

BILAG 1.

Karakterisering af arternes forekomst i 5 m cirklen.

Karakteristik i feltet	Forkortelse	Dominans	Pointskala
få enheder	E1		1
spredt forekomst af enhederne	E2		2
udbredt forekomst af enhederne	E3		3
få populationer	P1		3
få populationer	P1x	kan være dominerende	4
spredt forekomst af populationer	P2		4
spredt forekomst af populationer	P2x	kan være dominant	5
udbredt forekomst af populationer	P3x	dominerer	7

